

250 NORMATIVNA TOČKA DOSTOPA – OBČNO IME

Polje vsebuje predmetno točko dostopa v obliki občnega imena.

Podpolja & ponovljivost

POLJE/PODPOLJE		PONOVLJIVOST
250	Normativna točka dostopa – občno ime	nr
a	<i>Začetni element</i>	nr
n	<i>Koda za predmetno kategorijo</i>	nr
m	<i>Koda za predmetno podkategorijo</i>	nr
x	<i>Splošno določilo</i>	r
y	<i>Zemljepisno določilo</i>	r
z	<i>Časovno določilo</i>	r
9	<i>Jezik osnovnega dela točke dostopa</i>	nr

Indikatorji

Vrednosti indikatorjev niso definirane.

OPIS PODPOLJ

Podpolja x, y in z so opisana v poglavju *Določila*, podpolje 9 pa v poglavju *Kontrolna podpolja*.

250a Začetni element

Izraz v obliki, ki jo predpisuje uporabljeni sistem predmetnih točk dostopa.

250n Koda za predmetno kategorijo

Koda označuje predmetno kategorijo.

a	<i>akterji</i> Pojmi, ki predstavljajo povzročitelje, udeležence, predstavnike ali izvajalce nekega dejanja (individualne ali kolektivne): demografske skupine, organizacije in organizmi.
b	<i>dejanja</i> Pojmi za različne vrste delovanja: dejavnosti, discipline in procesi.
c	<i>stvari</i> Pojmi, ki se nanašajo na otipljive ali abstraktne entitete: oblike, objekti, predmeti, prostor, snovi in nesnovna sredstva.
d	<i>čas</i>

Pojmi, povezani s časom: obdobja in drugi časovni pojmi.

250m Koda za predmetno podkategorijo

Koda označuje predmetno podkategorijo.

a1	<i>demografske skupine</i> Skupine oseb, ki ne pripadajo nobeni organizaciji, in posamezniki kot del skupine, ki je določena na osnovi specifične karakteristike, kot je vedenje, dejavnost ali stanje (pravno, zaposlitveno, družbeno, fizično in mentalno stanje, civilni status, sorodstvo, spol, starost, geografska in narodna pripadnost). Primeri: Geologi, Brezposelni, Samski moški, Slovenke.
a2	<i>organizacije</i> Skupnosti ljudi z določenim skupnim ciljem, ne glede na to, kako in s kakšnim namenom so organizirane. Organizacije v različnih sektorjih dejavnosti, javne ustanove in deli organizacij. Primeri: Zdravstvene ustanove, Kulturna društva, Muzeji, Sodišča. Izjeme: Skupine oseb, ki niso organizirane, uvrščamo v "a1"; organizacije, kjer je pomembnejša fizična struktura (npr. tovarne) in ne organizacijski vidik (kot npr. pri knjižnicah), uvrščamo v "c2"; ekonomske dejavnosti same (npr. prehrambna industrija), in ne organizacije, ki so kolektivni akterji v tej dejavnosti (kot npr. pri živilskih podjetjih), uvrščamo v "b1".
a3	<i>organizmi</i> Živi organizmi (mikroorganizmi, rastline, živali, ljudje), njihovi anatomske deli in skupine organizmov. Primeri: Fosili, Češnja (rastlina), Kanarski grilček, Neandertalci, Ramenski sklep, Lovski psi, Kolonije (živali). Izjeme: Skupine oseb uvrščamo v "a1"; združbe rastlin v prostoru (gozdovi ipd.) uvrščamo v "c4"; osnovne kemične sestavine uvrščamo v "c5".
b1	<i>dejavnosti</i> Dejanja, ki jih opravlja jasno definiran direktni akter. To so predvsem pojmi iz različnih disciplin oz. področij: umetnosti in književnosti, znanosti in tehnike, ekonomije, prava, zgodovine, družbe, vojske, politike, vere, informacijske znanosti, spolnosti, športa in rekreacije, uprizoritvenih dejavnosti, miselnih dejavnosti idr. Sem sodijo tudi splošni pojmi, kot so dejanje, uporaba ipd. Primeri: Glasba, Tehnološke inovacije, Veganstvo, Katalogizacija, Olimpijske igre, Tenis, Bitka pri Akciju (Rim, 31 pr. n. št.). Izjeme: Dejanja, ki nimajo direktnega akterja in nastanejo zaradi nekega vzroka (naravnega, družbenega itd.), uvrščamo v "b3"; pri prekrivanju z drugimi pojmi damo prednost drugim.
b2	<i>discipline</i> Dejanja, ki so povezana z raziskovalno dejavnostjo, z zbiranjem in širjenjem znanja in imajo formalizirano organizacijsko strukturo (raziskovalni centri, univerzitetni inštituti, znanstvene publikacije itd.). Sem sodijo znanost, humanistične in družboslovne vede, medicina, tehnika in splošno uporabne discipline (npr. statistika, informacijske znanosti). Primeri: Paleontologija, Leksikologija, Etika, Bibliografija, Okoljske znanosti, Kazensko pravo. Izjeme: Psevdiscipline (npr. astrologija) in discipline, v katerih praktične komponente jasno prevladujejo nad raziskovalnimi (npr. kirurgija), uvrščamo pod "b1".
b3	<i>procesi</i> Dejanja, ki jih ne povzroči en sam akter (oseba ali organizacija), ampak imajo neki vzrok (naravni ali družbeni). Tipični primeri so biološki procesi (npr. bolezni) in družbeni procesi (npr. kulturna gibanja). Sem spadajo različni procesi, npr. fizikalni, biološki, kemični, psihološki, okoljski, ekonomski, kulturni, zgodovinski itd. Primeri: Staranje, Tropski cikloni, Mir, Budizem, Religija in družbeni problemi, Epidemije, Svetovna vojna (1939–1945).

	Izjeme: Če gre za dejanje, ki ga ne povzroči en sam akter, obenem pa vidik procesa ne prevladuje, ga uvrščamo v "b1".
c1	<i>oblike</i> Entitete, ki so predmetne, abstraktne ali sad človeške ustvarjalnosti in imajo svoje oblike izraza (pisnega, glasbenega itd.). Sem sodijo gesla za "žanre" in "oblike", ki dokumente predstavljajo na stvaren način kot fizično obliko (predmet oblike) ali na abstrakten način kot obliko intelektualnega delovanja (sporočilo oblike). Zastopana so različna področja sporočanja: jezik (pisave, retorične figure, jeziki), umetnost in uprizoritvene dejavnosti (scenariji, portreti), književnost (književne vrste in zvrsti, ljudsko slovstvo), glasba (glasbeni žanri in dela). Primeri: Knjige, Metonimija, Slovenščina, Prevodi v francoščino, Pravljice, Simfonija. Izjeme: Dokumente, pri katerih fizična oblika ni prvotnega pomena, ampak so predvsem sredstvo za doseg nekega cilja (npr. statuti), uvrščamo v "c6".
c2	<i>objekti</i> Stvari, ki se jih lahko dotaknemo in so nepremične. Prostor lahko zasedajo trajno ali začasno (npr. gradbišče). Sem sodijo različne konstrukcije (npr. stavbe) in infrastruktura. Primeri: Amfiteatri, Laboratoriji, Balkoni, Oltarji, Nosilne konstrukcije, Utrdbe, Prekopi.
c3	<i>predmeti</i> Stvari, ki se jih lahko dotaknemo in so premične. Sem spadajo tudi stvari zelo velikih dimenzij, če so vsaj potencialno premične. Prevladuje fizični vidik. Primeri: Talismani, Kitara, Arheološke ostaline, MAN (tovornjaki), Letala. Izjeme: Predmete, ki niso premični, uvrščamo v "c2" (če se lastnosti obeh prekrivajo, damo prednost objektom); fizične nosilce informacij, pri katerih je vsebina podatkov ali sporočilo v ospredju, uvrščamo v "c1".
c4	<i>prostor</i> Pojmi iz okolja, pokrajine, območja in drugi pojmi, ki so povezani z obsegom, ne pa tudi z entitetami, ki ta prostor zasedajo. Sem sodijo tudi vsi pojmi, povezani z vesoljem. Primeri: Vrtovi, Vasi, Zdravilišča, Države Evropske unije, Zemlja, Atmosfera, Zvezde. Izjeme: Če stvari na trajen način zasedajo fizični prostor, ki je bistveno spremenjen zaradi človeškega poseganja in ne zgolj zaradi spreminjanja pokrajine, jih uvrščamo v "c2". Stavbna območja (npr. stanovanjsko območje, urbano območje) uvrščamo v "c2", kadar vidik gradnje zasenči prostorsko naravo pojma, torej če so zastopana z arhitekturnega in inženirskega vidika in ne z družbenega, urbanističnega ali ekološkega.
c5	<i>snovi</i> Pojmi, ki se nanašajo na snov (sestava, lastnosti, fizično stanje), in snovi same: kemijski elementi, kemične in fizične substance ter izdelki oz. materiali, ki so bili podvrženi določeni transformaciji, vendar še niso predmeti (izvlečki, predelani izdelki, polizdelki). Sem sodijo tudi izdelki, ki kljub transformaciji ne izgubijo svoje narave snovi (živila, zdravila ipd.). Primeri: Mikrostruktura, Fizikalne lastnosti, Natrij, Minerali, Voda, Smog, Atomi, Vitamin C, Med, Vino, Ovčje meso, Češnje (plodovi), Antibiotiki. Izjeme: Končne izdelke uvrščamo v "c3"; nematerialne produkte človeške dejavnosti uvrščamo v "c6" ali v "c1".
c6	<i>nesnovna sredstva</i> Stvari, elementi, situacije in abstraktni pojmi, ki so sredstvo, s katerim želimo nekaj doseči. Predmetne sestavine so sekundarne (npr. bilance, pravni akti so predvsem računovodsko in pravno sredstvo, šele nato dokumenti). Sem sodijo splošno uporabna sredstva, sredstva vrednotenja in druga sredstva, povezana z disciplinami in dejavnostmi, kot so ekonomska in pravna sredstva, filozofski pojmi in sredstva znanosti in tehnologije s svojimi koncepti, metodami in teorijami. Primeri: Denar, Dohodek, Finančni trg, Odgovornost (pravo), Zakonodaja, Pravice žensk, Bit, Sholastika, Avogadrov zakon, Darwinizem, Teorija množic. Izjeme: Dokumente, pri katerih je v ospredju fizična oblika in niso predvsem sredstvo za doseg nekega cilja, uvrščamo v "c1".

d1	<i>obdobja</i> Časovni intervali in obdobja v človeški in zemeljski zgodovini. Primeri: Dnevi, Avgust, Poletje, Advent, Puberteta, Starost, Neolitik, Srednji vek, 1. stoletje, 1980 (leto), Sveto leto (2000).
d2	<i>drugi časovni pojmi</i> Splošni pojmi, pri katerih je v ospredju časovni vidik. Primeri: Točnost (čas), Zamuda, Delovni čas, Obletnice, Prazniki.

OPOMBE O VSEBINI POLJA

Polje vsebuje prednostno obliko občnega imena kot predmetne točke dostopa, ki je določena v skladu s sistemom predmetnih oznak.

V SGC uporabljamo določila le v napotilnih zapisih.

SORODNA POLJA

450 *VARIANTNA TOČKA DOSTOPA – OBČNO IME*

550 *SORODNA TOČKA DOSTOPA – OBČNO IME*

750 *NORMATIVNA TOČKA DOSTOPA V DRUGEM JEZIKU IN/ALI PISAVI – OBČNO IME*

PRIMERI

1.

250	uu	aEducation yItaly

2.

250	uu	aConstruction industry xLaw and legislation

3.

250	uu	aBiology xPeriodicals

4. *

152	uu	bsgc
250	uu	nb mb2 aAntropologija

5. *

152	uu	bsgc
250	uu	nb mb3 aOrganska sinteza (kemija)

6. *

152	uu	bsgc
250	uu	nc mc3 aTrobila

7. *

152	uu	bsgc
250	uu	nb mb1 a Železniški promet

8. *

152	uu	bsgc
250	uu	na ma2 a Supermarketi

9. *

152	uu	bsgc
250	uu	nc mc6 a Linux (operacijski sistem)

10. *

152	uu	bsgc
250	uu	nc mc2 a Železobetonske stavbe

11. *

152	uu	bsgc
250	uu	nc mc4 a Velemesta